

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 22 mars 2023

Mål nr

Ö 5580-22

PARTER

Sökande

BM

Ställföreträdare: MKM

God man: LDZ

Ombud och biträde enligt rättshjälpslagen: Advokat VA

Motpart

LM-B

God man: Advokat BS

SAKEN

Resning

TIDIGARE AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2009-11-25 i mål T 3666-09

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen beviljar resning.

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom och ogillar faderskapstalan mot LM-B.

BS ska få ersättning av allmänna medel enligt 20 kap. 2 b § föräldrabalken för biträde åt LM-B i Högsta domstolen med 6 309 kr. Av beloppet avser 5 047 kr arbete och 1 262 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för kostnaden.

Högsta domstolen fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen åt VA till 21 630 kr. Av beloppet avser 17 304 kr arbete och 4 326 kr mervärdesskatt.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

BM har yrkat att Högsta domstolen ska bevilja resning och i första hand omedelbart ändra hovrättens dom och förklara att LM-B inte är hans far eller, i andra hand, återförvisa målet till hovrätten för förnyad prövning.

LM-B har varken medgett eller bestritt yrkandena.

SKÄL

Bakgrund

Faderskapsmålet

1. BM väckte 2008 genom sin mor som ställföreträdare talan mot LM-B om fastställande av faderskap. Denne bestred, genom en god man, bifall till BMs talan. Vid tingsrätten åberopades bland annat en försäkran om samlevnad som hade lämnats in till Migrationsverket. Enligt en underskrift på den handlingen hade LM-B på heder och samvete bekräftat att han var far till BM. Vid förhör i tingsrätten intygade BMs mor vidare under sanningsförsäkran att hon levit tillsammans med LM-B och haft samlag endast med honom under den tid som BM kunde vara avlad. Tingsrätten ansåg att den utredning som presenterats inte var tillräcklig och lämnade BMs talan utan bifall.

2. Hovrätten ändrade tingsrättens dom och förklarade att LM-B var far till BM. Högsta domstolen meddelade inte prövningstillstånd.

Resningsärendet

3. BM har, genom sin mor som ställföreträdare och genom en god man, ansökt om resning av hovrättens dom. Som grund för ansökan görs gällande dels att den av BMs mor i faderskapsmålet åberopade försäkran var falsk, dels att modern under sanningsförsäkran i tingsrätten avgav falsk utsaga. Enligt ansökan kan detta antas ha inverkat på utgången av faderskapsmålet. Till ansökan har vidare bifogats en faderskapsundersökning daterad den 22 mars 2017. Av den framgår att en annan man med 99,999 procents sannolikhet är

far till BM. Det görs i ansökan gällande att undersökningen utgör ett bevis som inte tidigare lagts fram och som sannolikt skulle ha lett till en annan utgång.

4. Den gode man som förordnats för LM-B har inte lyckats etablera någon kontakt med honom.

Förutsättningar för resning föreligger

Resningsskäl föreligger

5. Ett barn kan väcka talan om att rätten ska förklara att en viss man som på grund av äktenskap ska anses som barnets far inte är det (se 3 kap. 2 § föräldrabalken). En talan om hävande av faderskap kan emellertid inte föras mot en man som i dom har förklarats vara barnets far. Ändring av en sådan dom kan bara ske enligt bestämmelserna om extraordinära rättsmedel.

6. Av 58 kap. 1 § rättegångsbalken framgår att resning kan beviljas om skriftlig handling, som åberopats till bevis, varit falsk eller om part, som hörts under sanningsförsäkran, eller vittne, sakkunnig eller tolk avgett falsk utsaga samt handlingen eller utsagan kan antas ha inverkat på utgången (första stycket 2). Resning kan också beviljas om omständighet eller bevis, som inte tidigare förebragts, åberopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till annan utgång (första stycket 3).

7. Av utredningen framgår att BMs mor under sanningsförsäkran avgav falska uppgifter samt att den försäkran om samlevnad som åberopades i faderskapsmålet innehöll oriktiga uppgifter. Genom hovrättens domskäl står det klart att den bevisningen utgjorde grunden för hovrättens bedömning av faderskapsfrågan. Den falska bevisningen har således inverkat på utgången i målet.

8. Till detta kommer att det är sannolikt att utgången i målet inte hade blivit densamma om hovrätten hade haft tillgång till den nu åberopade faderskapsundersökningen.

9. Förutsättningarna för resning enligt 58 kap. 1 § första stycket 2 och 3 är alltså uppfyllda.

Tidskravet för resning hindrar inte att ansökan beviljas

10. Enligt 58 kap. 4 § andra stycket ska en ansökan om resning i tvistemål, som grundas på falsk bevisning eller på omständighet eller bevis som inte tidigare har lagts fram, göras inom ett år från det att sökanden fick kännedom om det förhållande som åberopas.

11. Företräds sökanden av en ställföreträdare är utgångspunkten att kännedom hos honom eller henne tillräknas den sökande (jfr NJA 1985 s. 358). Detta gäller dock inte när ställföreträdaren medvetet har lämnat oriktiga uppgifter i strid med vad som får antas vara sökandens intressen. I rättsfallet NJA 1986 s. 95 ansågs således kunskapen hos en mor som hade agerat som ställföreträdare för ett barn inte utgöra grund för beräkningen av ettårsfristen när modern medvetet hade lämnat felaktiga uppgifter i strid med barnets intressen. En motsvarande bedömning gjordes i rättsfallet NJA 1999 s. 229.

12. En tillämpning enligt de principer som kommer till uttryck i dessa rättsfall ligger väl i linje de krav som ställs upp enligt artikel 8 i Europakonventionen om rätt till skydd för privat- och familjelivet (jfr exempelvis Shofman mot Ryssland, no. 74826/01, 24 november 2005, Paulík mot Slovakien, no. 10699/05, 10 oktober 2006, ECHR 2006-XI och Tavli mot Turkiet, no. 11449/02, 9 november 2006) samt kraven i Barnkonventionen på att ett barn har rätt att få veta vilka föräldrarna är (se särskilt artikel 7).

13. I de fall där ställföreträdaren tidigare har lämnat oriktiga uppgifter i faderskapsmålet är utgångspunkten alltså att det förhållande som resningsansökningen grundas på får åberopas, även om det har gått mer än ett år från det att ställföreträdaren fick kännedom om förhållandet.

14. Vidare har Högsta domstolen i rättsfallet NJA 1999 s. 229 konstaterat att eventuell kunskap hos ett barn om att modern som ställföreträdare har lämnat falska uppgifter saknar betydelse, om barnet vid tidpunkten för resningsansökan fortfarande är underårigt.

15. Som har angetts i det föregående lämnade BMs mor som ställföreträdare oriktiga uppgifter i faderskapsmålet om vem som var far till BM. Dessa uppgifter lämnades i strid med vad som var BMs intressen. Moderns kunskap om att hon lämnade oriktiga uppgifter i faderskapsmålet saknar alltså betydelse för beräkningen av ettårsfristen. Det saknar också betydelse om modern kände till resultatet av faderskapsundersökningen under mer än ett år innan resningsansökan gavs in. Eftersom BM är underårig saknar det vidare betydelse om han under mer än ett år har haft kännedom om de förhållanden som ligger till grund för ansökan.

16. Ansökan om resning har därmed gjorts inom föreskriven tid.

Hovrättens dom ska omedelbart ändras

17. Slutsatsen av det anförda är att resning ska beviljas. När resning beviljas ska rätten samtidigt förordna om att målet åter ska tas upp vid den domstol som sist dömt i målet. Om saken är uppenbar, får rätten dock omedelbart ändra avgörandet. (Se 58 kap. 7 § rättegångsbalken.)

18. Med hänsyn till resultatet av faderskapsundersökningen och utredningen i övrigt är saken uppenbar. Det finns därför förutsättningar att omedelbart ändra hovrättens dom och ogilla faderskapstalan mot LM-B.

I avgörandet har deltagit justitieråden Anders Eka, Johnny Herre (referent), Sten Andersson, Petter Asp och Cecilia Renfors
Föredragande har varit justitiesekreteraren Matilda Willaume